

‘Als samenhang partijbelang overstijgt vernieuwt de maatschappij’

Mickey Huibregtsen & Pieter Winsemius

Met de ‘spannende kabinetsformatie’ in het achterhoofd, weet ir. Mickey Huibregtsen het zeker: Pieter Winsemius is - hoewel hij daar zelf ‘genuanceerd anders over denkt’ - de ideale leider van het Mensenkabinet dat Nederland nodig heeft. Beide oprichters van De Publieke ZaaK ijveren voor cultuurverandering en maatschappelijke vernieuwing op alle niveaus. Zo willen ze de huidige provincies en gemeenten vervangen door 35 gekozen regioraden, waardoor ‘de betrokkenheid van burgers toeneemt en de democratie beter functioneert’.

“We willen iedereen - overheid, bedrijfsleven en burgers - aanzetten tot het leveren van een zinvolle bijdrage aan een hechtere samenleving en daar sluit het voorstel om de provinciale besturen op te heffen naadloos op aan”, constateren beide heren tijdens een boeiende discussie op het terras van Huibregtsens appartement in Bilthoven. Pieter Winsemius: “Tegenstanders zeggen dat je daarvoor de grondwet moet wijzigen. Dat is niet waar. Je kunt provincies in naam handhaven, maar de grotere opdelen in verschillende regio’s met gekozen besturen. Daarin gaan ook de gemeenten op. Dat creëert kansen voor een veel grotere democratische betrokkenheid van alle maatschappelijke spelers.” Lokale partijen krijgen, ook op terreinen die tot nu toe waren voorbehouden aan de ‘afstandelijke’ provincie, veel meer speelruimte. “Provincies zijn totaal overbodig. Een groot deel van de maatschappij is de puberteit voorbij. Mensen zijn beter opgeleid en geïnformeerd en kunnen zelf keuzes maken. De overheid moet meer aan de burger overlaten en het bedrijven van politiek beperken tot essentiële dingen. Lokale partijen en burgerinitiatieven zijn in feite a-politiek en gaan dwars door de gevestigde politieke partijen heen.

Zij zoeken oplossingen voor bepaalde onderwerpen, zonder rekening te hoeven houden met landelijke partijstandpunten.”

Huibregtsen en Winsemius realiseren zich dat ze twee groepen tegen zich in het harnas jagen. Allereerst de politici, die nu nog de gemeenteraden en de Provinciale Staten bevolken. Ten

tweede de burgers, die straks een regioraad in plaats van een gemeenteraad kiezen, maar de band met hun woonplaats niet willen verliezen. “Voor hen”, vervolgt Winsemius, “moeten we een oplossing vinden, bijvoorbeeld door plaatselijke sociale verenigingen een stem te geven in het regiobestuur. De provinciale identiteit kun je behouden door allerlei samenwerkingsvormen te bevorderen, zonder dat daarvoor een politieke legitimatie nodig is. Groot Rotterdam en Groot Den Haag kunnen bijvoorbeeld samen met universiteitsstad Leiden een kennisinfrastructuur vormen.”

Met z’n allen

Politieke partijen verspillen volgens Winsemius en Huibregtsen waardevolle tijd door meer bezig te zijn met de gunst van de kiezer dan met concrete plannen van aanpak. “Nederland durft niet te veranderen en heeft daardoor zijn leidende rol op het gebied van bestuurlijke vernieuwing en democratisch functioneren verloren”, zegt Huibregtsen. “De Publieke ZaaK is ontstaan uit de overtuiging dat het maatschappelijk en bestuurlijk aanzienlijk veel beter kan, maar

dat we alleen kunnen vernieuwen als we het met z’n allen doen. Overheid, bedrijfsleven en burgers. Volstrekt a-politiek, omdat de ideologische verschillen tussen politieke partijen marginaal zijn. Behalve als het gaat om zaken als abortus, euthanasie, de zondag en kernenergie, wil iedereen in principe hetzelfde. Het is jammer dat de partijen zich niet afvragen of de overheid

**‘We willen een knopje
omdraaien in de hoofden van
16 miljoen Nederlanders’**

Fotografie: Evert Jan Daniels

zoals die nu functioneert doeltreffend is en geen rekening houden met de manier waarop mensen dagelijks met elkaar omgaan.”

“Van onderop kan de samenleving maatschappelijke zaken vaak beter aanpakken dan de overheid, omdat die alles eerst op een goudschaaltje moet wegen”, vindt Huibregtsen. “We moeten daarnaast de beschaving optillen door weer aardiger tegen elkaar te zijn. Als tachtig procent van de mensen respect zou hebben voor zijn medemens, zou negentig procent van de problemen opgelost zijn. Wat een fantastische maatschappij zouden we dan hebben!” Nadenkend: “We zouden de productiviteit in dit land, zonder te investeren, minimaal met dertig procent kunnen vergroten. In de praktijk is dat natuurlijk moeilijk, maar het kan als werkgevers ervoor zorgen dat hun medewerkers plezier in hun werk hebben en de ruimte krijgen om te doen waar ze goed in zijn en zich te ontwikkelen.” Ook van bovenaf moet er wat gebeuren. “Zeer verstandige mensen roepen al tientallen jaren dat ons politieke systeem, dat gedeeltelijk nog voortkomt uit de tijd van Thorbecke, volledig uit de tijd is. Alleen gebeurt er weinig met die constatering, omdat de politiek er moeite mee heeft zichzelf te vernieuwen. Het is aan De Publieke Zaak om dat te stimuleren.”

Mensenkabinet

Eén van de ideeën is een Mensenkabinet onder leiding van een inspirator/visionair. “Een essentiële gedachte om mee te nemen in het formatieproces”, vindt Huibregtsen. “We moeten voorkomen dat partijen tijdens de coalitie-onderhandelingen allemaal piketpaaltjes slaan.” Alles tevoren vastleggen werkt volgens hem ‘destructief’. “Als politici drie jaar lang refereren aan die afspraken, elimineren ze alle beleidsruimte en verdwijnt elke inspiratie. Ze schrijven mooie teksten, zoals ‘Samen leven, samen werken’, maar handelen daar op geen enkele manier naar. Partijen moeten elkaar niet bestrijden, maar juist samen optrekken. Alleen iemand met een samenhangende visie op waar we met z’n allen naartoe moeten en hoe we daar komen, kan dat bereiken.” Die leider moet losstaan van een partijprogramma, een superieur en competent team kunnen samenstellen en inspireren en bovendien vertrouwen kunnen wekken bij een groot publiek en de Tweede Kamer. “Er zijn verdomd weinig politici en voormalige coryfeeën die aan die eisen voldoen. Sommigen zien de samenhang, maar worden voortdurend teruggefloten. Van

de huidige kandidaten voor het premierschap voldoet er één misschien aan anderhalve eis, één aan één eis en de derde nergens aan. Neem Balkenende. Hij is getalenteerd, maar geen leider. Pieter heeft daarentegen met zijn voeten in de modder gestaan en heeft een visie op de noodzaak van veranderingen op tal van terreinen.” Winsemius schudt wederom het hoofd, terwijl Huibregtsen concludeert: “Het zou een fantastische vernieuwing zijn wanneer een regeringsteam, los van partijpolitieke overwegingen, naar eer en geweten en beste kunnen tot een strategie komt en die aan de Kamer voorlegt.”

“De maatschappij verandert voortdurend. Wat vandaag een waarheid is hoeft dat morgen niet te zijn. Wanneer je daar niet voor openstaat roep je allerlei conflicten over je af”, vervolgt Huibregtsen. “Het is de kunst mensen los te maken van hun ingevroren standpunten. Misschien is voetbal een aardig voorbeeld.” Winsemius grijpt deze voorzet voor open doel aan en legt uit dat voetbal een metafoor kan zijn voor het leggen van verbindingen. “De grote voetbalclubs hebben te maken met een harde kern van supporters die erg naar binnen zijn gericht, waardoor hun gedrag zich verder verhardt. Bij ADO Den Haag is het gelukt de supporters uit die cirkel te halen. De supportersvoorzitter is nu -coördinator. Hij neemt de harde kern onder de supporters serieus, die daardoor losser wordt, en legt verbindingen tussen hen, de politie en de clubs. In de politiek zie je hetzelfde. Ik heb na de gemeenteraadsverkiezingen in Rotterdam een verkenning uitgevoerd naar mogelijke coalities. Leefbaar Rotterdam wilde graag meedoen in het college, maar de PvdA was zo naar binnen gericht dat ze niet meer bij elkaar konden komen. Het was wij tegen zij, met als gevolg dat Leefbaar zich nog verder isoleert. De kunst is ook hier bruggen te vinden.”

De Slinger

Huibregtsen: “Van onderaf zijn we bezig met het programma De Slinger. We willen simpelweg in de hoofden van 16 miljoen Nederlanders een knopje omdraaien, zodat ze zich maatschappelijk betrokken gaan voelen, merken dat het vet cool is om je in te zetten voor de medemens en in ruil een zeker recht van spreken krijgen op het gebied van politiek en bestuurlijke inrichting. We doen dat via lokale projecten en campagnes die mensen aanzetten tot concrete acties die bijdragen aan een positieve samenleving. Dat proces gaat nog tientallen jaren duren, maar er gebeuren al mooie dingen. Duizenden ROC-jongeren leren relevant te zijn voor anderen. Ik heb met twijfelaars gesproken en gezegd: ‘Jouw waarde wordt bepaald door wat je voor iemand anders betekent. Wanneer je niets voor een ander betekent ben je dus waardeloos. Die tekst kwam over.’ Winsemius vult aan dat het bereiken van de echte onderkant van de samenleving, in kwetsbare buurten, een spannend probleem is. Ook hier pleit hij voor het leggen van verbindingen tussen bewoners, het buurtwerk, de buurtagent en de scholen. “Vaak gaat het ook om de toevallige ontmoeting. Kijk naar het verkeer. Stoplichten zijn vervangen door rotondes. Daardoor krijg je civiele omgang. Mensen kijken elkaar aan en verlenen elkaar voorrang. Dat gaat bijna altijd goed. Je zou het rotondedenken moeten invoeren in de maatschappij.” “Het is nu de ideale situatie voor het vernieuwen van de politiek, juist omdat er geen ideale coalitiecombinatie voor de hand ligt. Als optimist denk ik dat het ooit zal gebeuren, maar niet nu. Er zijn politici die kunnen binden, maar het zijn er te weinig die aan alle voorwaarden voldoen”, besluit Huibregtsen, maar de discussie gaat door. En niet alleen bij hem aan tafel, maar in alle geledingen van de samenleving. Het gaat tenslotte om een publieke zaak. 🎓

Fotografie: Marcel Krijger

Mr. Mickey Huibregtsen studeerde in 1964 cum laude af in de theoretische en technische mechanica. In 1966 werd hij manager bij VMF-Stork. In 1970 trad hij in dienst bij McKinsey, waar hij topfuncties bekleedde. In 1999 trad hij terug als firmant. In juli 2003 werd Huibregtsen in de lijst van 600 machtigste Nederlanders van het tijdschrift Quote vermeld. Bij het grote publiek is hij bekend als bestuurder van het Olympische comité NOC*NSF. Op 1990 werd hij voorzitter dan het Nederlands Olympisch Comité (NOC). In 2002 was hij kandidaat voor een ministerspost.

mickeyhuibregtsen@speakersacademy.eu

De Publieke Zaak is opgericht door Mickey Huibregtsen en Pieter Winsemius, beiden voormalig top-adviseur bij McKinsey en bestuurders op tal van maatschappelijke posten. In november 2002 nodigden zij honderd personen van zeer diverse pluimage uit om te discussiëren over ontwikkelingen in de samenleving. De verrassende uitslag van deze discussies was de grote eensgezindheid onder de gesprekspartners over problemen en mogelijke oplossingen. De politieke kleur, de vakmatige achtergrond of de persoonlijke stijl vormen accenten, maar over de grote lijn was iedereen het eens. De conclusie was dat oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken niet in een politiek discours hoeven te worden gezocht, maar in praktische coalities kunnen worden gevonden.

Prof. dr. Pieter Winsemius is bedrijfskundige, voormalig politicus en lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Hij studeerde natuurkunde aan de Rijksuniversiteit Leiden en promoveerde in 1973 op het proefschrift ‘Elektronenstructuur van metalen’. Na het behalen van een MBA-diploma aan de Stanford University was hij werkzaam bij McKinsey & Company (vanaf 1980 als firmant). In 1982 werd hij minister van VROM in het kabinet Lubbers I. Van 1986 tot 2002 keerde hij terug bij McKinsey in Amsterdam. In 1999 werd Winsemius bijzonder hoogleraar management duurzame ontwikkeling in Tilburg. Van september 2006 tot april 2007 was hij opnieuw minister van VROM. Winsemius heeft diverse boeken over management en maatschappelijke kwesties geschreven. Onlangs is ‘Grote Mensen gaan niet dood’, over het Nederland van volgende generaties, uitgebracht (Uitgeverij Balans, ISBN 9789460032431, prijs 17,95 euro).

pieterwinsemius@speakersacademy.eu